

בעזהשׁי"ת

קְרָבָה אֵל
נְפִישֵׁי גְאֵרָה

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש לקב"ה במעשה בראשית

התגלות הבעש"ט הק' בזמן קידוש

שיעור בסיפורי מעשיות

מעשה א' מאבידת בת מלך – ל'

להשתתף עם השכינה

התבוננות בספר התניא

כוונת ברכה אחרונה

גליון כ"ט | פרשת שמות תשפ"ד

הגהה ועימוד:

יעקב רוזנברג 052-7120001

להארות והערות:

יחיאל יהושע פרישמן 052-766-2543

לקבלת החוברת בדוא"ל: a7662543@gmail.com

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש להקב"ה במעשה בראשית

התגלות הבעש"ט הק' בזמן קידוש

הבעש"ט הקדוש הבטיח לבנו הרה"ק ר' הירש שגם אחרי שיפטר מהעולם הוא יתגלה אליו מתי שיבקש, וכך זה היה אכן לתקופה עד שיום אחד זה הפסיק. לאחר תקופה ממושכת שלא ידע לשית עצות בנפשו מה לעשות, ועל מה אין אביו מתגלה אליו כמקודם? החליט לנסוע להרה"ק ר' פנחס מקוריץ. כשהגיע אליו ותינה צערו בפניו, אמר לו הרה"ק ר' פנחס "האם כשאתה חפץ לראות את אביך, אינך רואה כלום?" אמר לו ר' הירש לא! אני רואה רק את השם מ"ב של 'אנא בכח'.

אמר לו ר' פנחס, אכן כך! באמת עכשיו נתעלתה נשמת אביך הק' כל כך, עד שזכה שנכלל ממש בשם הקדוש של אנא בכח, ולכן זה מה שאתה רואה, אתה רואה את אביך.

כמה יש להתעורר קודם כל מסיפור זה עד היכן ילוד אשה יכול להגיע, לא להיות רק צדיק, אלא להיות ממש נכלל בשם מ"ב!

גם הבעל שם טוב לא זכה מיד לכל מדריגותיו, בהתחלה הוא לא יכל לענות לשואלו דבר בעת שהיה באמצע 'עליית נשמה' בערב שבת, עד שזכה לשלימות דרגתו כ"כ, שגם בעת שעשה

על פי פנימיות, בתחילה צריך להרים את הכוס של קידוש בשתי הידיים, ולהעביר אותה ליד ימין, וכך לקדש על הכוס כשאוחזים בה ביד ימין.

בפרשתינו כתיב "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", אומר הזוהר הקדוש 'ואלה שמות' עם צירי, הבאים מצרימה. ומסביר, שברדת עם ישראל למצרים, ירד איתם יחדיו השם הקדוש הנקרא שם מ"ב (היוצא מהר"ת של א'נא ביכח וכו') ויש להתבונן, מה עניין של שם זה דווקא שירד למצרים? אנו אין לנו עסק בנסתרות, אבל כהכנה לקידוש ועל פי דרכי החסידות ננסה להסביר קצת בצורה פשוטה.

כל שם הוא על שם הפעולה, ושם מ"ב הוא השם הקדוש שבו עולים את כל העליות (ובפרט מעשיה ליצירה). ולכן אומרים אותו בכל פעם לפני כל עליה, לדוגמה בתפלת שחרית שעולים מעולם העשיה ליצירה, שהוא בין קרבנות שבעשיה לפסוקי דזמרה שביצירה, אומרים 'אנא בכח', וכן לפני מנחה, ובעליה הגדולה של קבלת שבת לפני 'לכה דודי', ועוד, גם היו צדיקים שכשהגיעו למקום נידח היו אומרים 'אנא בכח'.

'עליית נשמה' בערב שבת, יכל להתייחס לאנשים ולדברים פשוטים.

בוודאי שרחוקים אנו מחסרונות כאלו וממדריגות כגון אלו, אבל מצד שני מי יודע מה אנחנו כן יכולים לזכות אליהם? ובפרט אחרי שהתגלה לעולם הבעש"ט הק' ותלמידיו הקדושים, שעל ידי שהולכים בדרכיהם אפשר לזכות למה שלא יכולים לשער.

ובאמת כלל ישראל במצרים גם כן לא האמינו שהינם יכולים לצאת משם, עד שאפילו כשמושה רבינו הגיע ובישר להם את בשורת הגאולה, ואפילו הראה להם מופתים, לא בקלות קבלו את דבריו, ולקח להם עשר מכות עד שקיבלו את דבריו בשלימות. כמו כן אנחנו נמצאים בגלות המר וה' יתברך שולח צדיקים כגון הבעל שם טוב הק' ותלמידיו הק' להאיר את אור הגאולה, (עיין מכתב הבעש"ט, ששאל את משיח אימתי קאתי מר? וענה לו לכשיפוצו מעיינותיך חוצה, וכל העולם יקבלו את דרכיך, ואור תורתך) 'אור הגאולה' הוא להאמין שגם אותך ה' גואל על אף שפל מדרגותיך ומעבריך שמי יודע לאן יכולים להגיע.

וכי פועל בנין פשוט משוקע במ"ט שערי קליפה יכול להגיע בכמה ימים לראות מראות אלקים (בקרעת ים סוף) שהנביא יחזקאל בן בוזי לא ראה? וכמו שאזי יכלו, גם היום זה שייך.

צריכים להיזהר מאד מדמיונות, לחשוב שאתה ראוי לפי מעשיך, אבל מכח החסידות

יכול אתה להגיע לדרגות של קשר אמיתי לה' שלא העלית על דעתך לעולם, העיקר הוא להשתוקק לעבוד את ה' גם מכל מצב, ולהיות מוכן בכל רגע לשמוע את קול השופר הפרטי שלך, 'קרבה אל נפשי גאלה', וכמו שפירש הבעל שם טוב הק' שזה עיקר עסקינו, לא בגאולה הכללית, אלא בגאולה הפרטית, על ידי שכל אחד ילך בדרך הזאת, להאמין בגאולה הפרטית שלו.

זה בעצם כל דרך החסידות, לגלות את המעלה של כל יהודי בין גדול ובין קטן, את גדלות נשמתו וגודל הנחת רוח שהוא עושה ויכול לעשות לה' יתברך, ובכח זה הוא גם מקרב באמת את הגאולה השלימה הכללית האמיתית.

וכבר כתוב ב'דגל מחנה אפרים', שכלל ישראל יוצאים "ביד רמה" ותרגומו "בריש גלי", אומר על זה ה'דגל' ברי"ש גלי הוא רמז לתורת הבעש"ט ברי"ש ר"ת ר' ישראל בעל ש"ם 'ישראל בן שירה, שכשאור זה מתגלה, כלל ישראל יוצאים מהגלות, שכל 'גלות' נקראת בשם 'מצרים'.

ויש להוסיף, ששמו הקדוש דווקא מרומז בפסוק זה 'יד רמה', כי ידוע ששם מ"ב הוא כלול משלש פעמים י"ד, שלש פעמים י"ד גימטריא מ"ב, ושלש הידיים הם ימין שמאל וכללותם ביחד, וזה מה שכתוב בתורה 'יד הגדולה' 'יד החזקה' ו'יד רמה', ש'יד רמה'

הולך על היד השלישית המשלימה את שתי הידיים.

ובוודאי זה דברים עליונים שאין לנו השגה בהם כלל, אבל בפשטות כתוב בספרי חסידות שזה עניין כמו 'יד' שמרימה דברים, כמו כן ההנהגה למעלה להרים את נשמות ישראל נקראת 'ידיים' ושלימות ההרמה היא שלש ידיים אלו.

אחרי כל זה אפשר להבין איך שדווקא הבעל שם טוב הק' מרומז ב'יד הרמה', כי הוא בעצמו כל עבודתו היתה בענין זה להעיר ולהרים את נשמות ישראל מגלותם ומשינתם הרוחנית, ולהרים אותם עם כל הידיים, עד שזכה להיכלל בשם מ"ב ממש.

וכן כל יהודי כשמגיע לביתו בליל שבת בכדי לצאת בשלימות מאחיזת מצרים, עד שיבקע הים ליראות מראות אלקים, שעיקר מראות אלקים הוא לא דברים רוחניים, אורות וכדומה, אלא את גודל חשיבותך בעיני ה', וכדי לזכות לזה צריכים את כח הבעל שם טוב הק' ותלמידיו הק', כח משה רבנו, כח הצדיקים שמאירים בעולם את הנהגת שם מ"ב שהוא ההשתוקקות להתעורר.

עד שמצליח להרים את הכוס, שהוא ענין כל הדינים ('כוס' גימ' 'אלקים', השם שמורה על דינים), ולומר ולהאמין שהנה באמת ה' קידש אותי, 'קדשנו במצותיו', וגם 'רצה בנו', 'באהבה', אין זה הפלגות, אלא אמת ממש, עד שיכולים להעיד על הנ"ל באמת, ובזה נעשה שותף אמיתי ממש לקב"ה במעשה בראשית.

סיפורי מעשיות

מעשה א' מאבידת בת מלך – ל'

להשתתף עם השכינה

כמעט בכל מילה של 'שמונה עשרה' יש כוונות מיוחדות סביב שם זה להמתיק הרי"ו, אין כאן המקום להיכנס לזה באריכות, אבל בקיצור ובפשטות, יש דינים וגבורות שהמלך מראה לנו בראש השנה לצורך בנין המלכות בנין האמונה, שרק על ידי שיש פחד הדין והרגשה של ריחוק, רק על ידי זה יכולה להיות ה'נסירה', שעניינה בעבודת ה' הוא שבכדי שאדם 'יגדל' היינו שתהיה לו אמונה שלימה ואמיתית, נצרכת הרגשה זו של ריחוק, ובלעדה לא היינו מגיעים לשלימות האמונה והקשר האמיתי להשי"ת (ודרך אגב, ענין זה לא נעשה רק בראש השנה, אלא בכל יום ובכל תפילה, אלא שבראש השנה זה ה'כלל' לכל השנה ולכן יותר מורגשת אימת הדין).

ומדוע זה כך? היות וכל זמן שה'אמונה', שמבטאת את מלכות של ה', היא לא לבד, האדם לא יכול לגדול ולהגיע לאמונה אמיתית, דהיינו שיכול לומר ווארטים ורעיונות יפים בעבודת ה', אבל לחוות את האמונה עד היא תגדל ל'מציאות' בפני עצמה שלא תלויה כלל באף אמצעי, לא ב'דעת', לא ב'ראיה' ולא ב'הרגשה' אלא אמונה נקיה, את זה יכולים להגדיל ולבנות אך ורק בזמן של נסירה וריחוק, שעובר על האדם רי"ו וגבורות גימ' 'רוגז', ועל

והביא אותו אל שער, והיו עומדים שם הילות שלא הניחו ליכנס אל העיר. והושיט ידו אל הכלי ולקח מעות, ושחד אותם, ונכנס לתוך העיר, והיתה עיר נאה. והלך אל גביר ושכר לו מזונות, כי צריך לשהות שם, כי צריך לשום שכל וחכמה להוציאה. ואיך שהוציאה לא ספר. ובסוף הוציאה.

אחרי שכבר הגענו לסוף המעשה וכל כך נכספנו לשמוע איך הוציאה והחזיר אותה לחיק אביה המלך, לא רק שהרבי לא מספר זאת, אלא עוד מוסיף על זה ש"צריך לשהות שם כי צריך לשום שכל וחכמה להוציאה" שאפילו עכשיו שאנו יודעים היכן היא בוודאות, עדיין לוקח זמן. כמה אפשר לסחוב אותנו? מילא לפני כן, שלא ידענו היכן היא, אבל גם עכשיו, כשכבר שידועים?

כבר דברנו על זה במשך כל המעשה, אבל עכשיו צריכים לחדד את הדברים.

המעשה התחיל שהמלך נעשה 'ברוגז' עליה, ושאלנו וכי איך יתכן זאת? וכבר דברנו על זה הרבה.

'ברגז' עם האותיות גימ' רי"ו, וכן 'רוגז' גימטריא רי"ו, וגימטריא גבורה. בראש השנה

אף שקשה מאד למלך להראות רוגז לבתו אהובתו, וזה עוד יותר קשה לו מאשר לבתו, אבל בכדי להגדילה נעשה ברוגז.

ועכשיו שנעשה ברוגז, יש יכולת אמיתית לזכות להכרת אמת בקשר עם ה'.

אבל צריכים לדעת יותר מזה, שכמו שצריך להאמין ש"בוודאי ישנה" כלשון השני למלך, היינו שבוודאי ישנה האהבה של ה' לעמו, והיא קיימת לעולמי עד ולנצח נצחים, אבל צריכים לדעת עוד משהו, שאין 'ציאת' הבת המלך תלויה בבחירתך כל כך, ונפרט.

בכל דבר וזמן יש בחירה לאדם לעשות טוב ולא רע, אבל בכדי ממש 'להוציא אותה' היינו לצאת לגמרי משליטת הרע, זה תלוי במשהו אחר חוץ מבחירתך, במלך עצמו.

וכי יכול להיות שהמלך לא מצליח למצוא את בתו, והשני למלך כן מצליח? על זה גם כבר דברנו בתחילת המעשה, שאם המלך יגלה את עצמו לא נשאר עולם, ואז אין תיקון, ואם הוא לא יגלה את עצמו, ולא יתראה עם הבת מלך, נשארת היא בשליטת ה'לא טוב', לזה מגיע פתרונו של השני למלך, למצוא אותה, ועדיין נשארת בחירה, אבל מוכרחים 'למצוא אותה' היינו להראות שהיא קיימת, שזה מראה את אמיתות אהבת ה' אלינו גם לאחר נפילה וכדו', אבל 'להוציאה' זה משמעות אחרת.

'להוציא' את הבת מלך, זה לצאת מהגלות לגמרי, וזה דבר שהרבה טועים בו. יש שחושבים שרוצים את המשיח, עד שקובעים כל מיני תאריכים וסימנים, ובטוחים ש'הנה'!

עכשיו הוא מגיע! ובד בבד גם צועקים מר על צער השכינה הנמצאת בגלות. בוודאי שצריכים לעורר רחמי ה' על עמו ועל שכינתו הקדושה, כבוד ה' הנמצא בין העמים, אבל צריכים תמיד לזכור שהשכינה נמצאת איתך בגלות.

דבר זה מתגלה על ידי צדיקים, ובפרט ע"י הבעל שם טוב הק' ותלמידיו הק', שמגלים לנו איך שגם בתוקף הגלות, אהבת ה' אלינו היא עדיין כמו שהיתה לפני הגלות ואולי אף יותר, ושהמלך מתגעגע עד מאד לבתו.

הצעקה בלבד על צער השכינה, יכול גם להיות שיוסיף לה גלות על גלותה, אלא שצריך גם לנחמה ולהראות לה תנחומים, שיש מי שמחפשה, ועד כמה המלך כוסף ומחכה לה, ואין זה סותר אבילות וצער על חורבנה וריחוקה, אדרבה, זה דווקא הולך עם בכי, שכשישנה כזו אהבה אמיתית בין ה' לעמו, והם נמצאים במקום ה'לא טוב', הלוא על זה באמת ראוי לבכות, אבל זה בכי עם תקווה, שהנה אני יודע את האמת, וזה רק שאלה של זמן מתי יבוא היום הגדול שהיא תשוב הביתה.

ומתי באמת יבוא היום? 'זמן רב צריך לשהות שם' אומר הרבי. 'זמן' הוא נברא שה' ברא, 'זמן' בגימטריא מ"ה וב"ן (שני שמות קדושים, הו"ה במילוי אלפין כזה יוד ה-א ואו ה-א גימ' מ"ה, והו"ה במילוי הה"ן כזה יוד ה-ה וו ה-ה הוא מספר ב"ן), ב"ן הוא השם שבו היה ה'שבירה', הריחוק והניתוק מלהכיר איך ה' נמצא בכל דבר ומעשה, וב"ן גימטריא 'בהמה' שאם נשארים בהנהגת שם זה בשבירתו ח"ו חיים כמו בהמה.

והתיקון הוא על ידי שם מ"ה, מ"ה מלשון ביטול 'ואנחנו מה', להתבטל לה' לגמרי וגם מ"ה גימטריא 'אדם', שזה השני למלך, שצריך לתקן את השבירה והריחוק.

לאחר חטא עין הדעת נשברו ונתפזרו ניצוצות הקדושה לכל מקום וזמן, ונתחלקו לששת אלפי שנות הבריאה, כל יום יש לו את החלק שלו בשבירה שהוא צריך לברר. ולכאורה צריך לחכות עד היום האחרון בששת אלפי שנות העולם בשביל לתקן את כל הניצוצות.

מקווים ומצפים אנו שה' ירחם עלינו ויזרו את הקץ, ואע"פ שיתמהמה אם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא, אבל בפשטות עת הגאולה היא לסוף ששת אלפי שנים, ואין ריבוי הזמן חיסרון אלא מעלה. כל יום מחדש הוא לא עוד יום של גלות, אלא להיפך, יום חדש של תיקון, שתיקנו באותו יום את מה שצריכים לתקן, עד שמגיעים למחרת לחלקים הבאים הנצרכים תיקון ומתקנים אף אותם. ומתי שיעלה רצון המלך, ויראה שנגמרה עבודת בירור ניצוצי הקדושה, הוא בעצמו יגאלנו או יתן לנו את היכולת לצאת.

לכן צריך לשהות שם, ולשום שכל וחכמה להוציאה. כי הרי כל השבירה היתה ע"י שה' מלכות', האמונה, היתה בלי 'מוחין' כמו תינוק קטן, כמו שיכול להיות בן אדם מבוגר בגיל, שיש לו הבנה והשגה באמונה כמו ילד בן שלש, וצריך לשהות שם ולהגדיל שכל וחכמה, להגדיל את האמונה עד שהיא תהיה ראויה לצאת, כי אם חושב שיכולים להוציאה לפני הזמן, זה נקרא שעובר על שלש

השבועות, שלא יעלו בחומה וכו' (ע"י במפרשים), שאין זה רצון ה' להוציאה, עד שהוא רוצה ורואה שהיא מוכנה לצאת.

ואין הכוונה סתם לשכל וחכמה של ידיעות, אלא שכל מעשי, שבמקום לצער את השכינה שכביכול אין דרך להוציאה, אין דרך להיות יהודי כשר, אין דרך לגלות את השי"ת בכל תחום ומצב בחיים, זהו צער השכינה! במקום זה, מתבונן איך אני בוודאי כן יכול לעבוד את ה' בדבר הזה? לדוגמה באכילה, צריך לתת שכל וחכמה על זה, וכן בעבודה, ובנסיעות, בכל דבר יש את כבוד ה' שיכולים לגלות באותו דבר ולעבוד אותו על ידי הדבר הזה, עד שעובר על כל חלקי חייו ומגלה בכל פרט ופרט איך גם שם ניתן להיות קרובים לה'.

ולזכות לזה בשלימות, היינו לחיות כך תמיד בפועל, זה כבר משהו אחר, זה כבר תלוי במלך, ולכן רביה"ק לא מספר זאת, כי אין זה עניינינו כלל לחשוב על זה, וזה רק מרחיק את הגאולה האמיתית מהאדם, כי הרי זה כאילו הוא אומר "כאן, במקום ומצב זה אין ח"ו דרך למצוא את ה', ולכן חייבים את הגאולה!" במקום שצריך לומר הפוך "הנה מצאתי כבר את ה' כאן, ויודע אני מה רצון ה' ממני עכשיו, ומה עלי לעשות בכדי להשתדל להוציאה". ובכדי שנוכל להצליח לחשוב בצורה זו ולעשות כך באופן תמידי, על זה אפשר וצריך לבקש גאולה 'קרבה אל נפשי גאלה', ולא לבקש סתם מתוך דכדוך וייאוש, אלא מתוך יישוב הדעת וצפיה אמיתית להיגאל.

התבוננות בספר התניא

כוונת ברכה אחרונה

שלפני המזון יותר קל לברך כראוי בישוב הדעת, אלא שכאשר הוא מגיע לברכה אחרונה הוא מרגיש כבד, ליבו בל עימו, והדבר אומר דרשני. ובפשטות ההבנה, שהיהודי מרגיש את עצמו מגושם, וכאילו התרחק הוא מכל ענייני קדושה, ובוודאי שהוא יברך כהלכה, אך ללא חשק וללא חיבור.

ונבוא לבאר בעזתי¹ מהו השורש ל'מחסום' זה, ובעיקר מה הפיתרון שיעזור בידינו 'לשבור' אותו.

נקדים לעמוד על הנקודה היסודית ביותר בחיי היהודי, הלא היא האמונה, מהי בעצם אמונה? כי הרי הידיעה שיש בורא לעולם יש לכל בר דעת, שחושב מעט על כך כי הרי לא יתכן שעולם כזה נברא מעצמו, כמו שפשוט שהשולחן לא הורכב מעצמו רק על ידי בעל מלאכה והרי הדברים קל וחומר שבריאה כזו מורכבת לא יצרה את עצמה, וזה גם גוי יודע, אי אפשר לומר שזו אמונה יהודית [ואולי גם לא נקרא כלל 'אמונה' כי דבר שמבינים בשכל לא יקרא אלא ידיעה, הבנה].

במאמרים הקודמים הבאנו את מה שביארו בספה"ק¹ את הכתוב (דברים ח' ג') "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה', דהיינו שהנשמה ניזונית מהברכה, כי על ידה מקשר ומיחד היהודי את המאכל להשי"ת, ומגלה בכך את מציאות השי"ת בתוך גשמיית הבריאה, ועל ידי כך הוא מקשר ומיחד את נשמתו עם השי"ת. בעניין זה נביא כאן בס"ד מאמר על כוונת ברכה אחרונה.

כוונת ברכה אחרונה

חכמינו ז"ל אומרים (ברכות נ"ה.) שולחן דומה למזבח, בזמן שביהמ"ק קיים מזבח מכפר על האדם, וכשאין ביהמ"ק קיים שולחנו של אדם מכפר עליו. איך אפשר להבין דבר זה? איך מאכילת אדם תבוא כפרת עוונות כמו קרבנות? והרי דברי רבותינו נאמרו לכל אחד, ועלינו להשכיל איך נקיים את הדברים?

ולבאר זאת נקדים ונתבונן בקושי מסויים שנתקלים בו לעיתים ב'ברכות הנהנין', נעמוד כעת על המאמץ הכרוך באמירת ברכה אחרונה, היינו ברכה שלאחר המזון. ברכה

¹ ראה בשל"ה הק' (פרשת ויקרא) כל ענין זה בשם הארז"ל, וכמבואר לעיל שהבעש"ט הק' הביא דרך זו לכלל.

אם כן מהי ההגדרה של אמונה ישראלית? להאמין שלא רק שה' ברא פעם את העולם, [ואח"כ עזב את הארץ, חלילה], אלא שיש בורא עולם שהוא עדיין מנהיג את העולם, ואיכפת לו מעולמו, ורק זהו קיומו של העולם, שה' ברצונו שימשיך להתקיים, ומחיה אותו בכל רגע ורגע.

ידיעה זו שיש מנהיג לבריאה אומרת שליהודי יש בעל הבית אחד שהכל שלו זה כבר גם מחייב את האדם לציית להוראותיו, אדם שאומר אני מאמין בה' ובפועל זה לא משפיע על הנהגתו, הוא יהודי רק בלב הרי זה סימן שאינו מאמין באמת, הוא אכן אומר זאת בפיו, אך מעשיו מוכיחים שדיבוריו הם מהשפה ולחזין, יתכן והוא מסכים שה' ברא את העולם פעם, אך כמו הנגר שעשה את השולחן ומכר אותו ואין לו כעת שום אחריות ושייכות אליו, הוא כלל אינו מחובר לאמת שיש אדון לעולם.

אמונה זו יהודי מכריז כאשר עומד לאכול דבר מה, יש לפניו ממשות של נברא הוא יודע זה לא הפקר, הוא בא ומברך שהכל נהיה בדברו, או בורא פרי וכו' הוא מאמין שמאכל זה בעצמו ברא ה', כמו שאומרים לילד תבקש רשות לפני שאתה לוקח, יש בעל הבית, כן, הוא לא כמו הגוי שחושב שהכל שלו חלילה, היהודי מאמין שה' הוא זה שברגע זה נותן חיות לבריאה ובלי רשותו לא נוכל לעשות כלום, רק אחרי שיהודי מכיר וגם מביע זאת בפיו שה' בורא העולם, וממשיך להחיותו, ועדיין יש לו חפץ בעולם, הוא זכאי להנות מזה.

והנה אחרי שאכל ושבע אומרים לו תברך לה' 'ברכה אחרונה', כעת הוא כבר צריך יותר חיזוק האדם אינו רואה את הפרי לפניו, הוא רואה רק את עצמו, הוא מרגיש, אני חי נושם נהנתי, האם ראוי אני בכלל לדבר עם ה' כאילו במידה מסוימת עזב ה' את האוכל, וחלילה אין לו יותר ענין בו, על זה מגיעה ברכת בורא נפשות גם כעת אחרי שנהנתי אני מאמין שיש להשי"ת מטרה בזה יש לו רצון בי - בנו יחידו, יש לו ענין שיתן לי המאכל חיותו, וכן חפץ שארגיש בחיך טעם טוב.

ובסגנון נוסף, יהודי עובד ה' השכים לתורה ותפילה, אך אינו מרגיש שינוי בעצמו, גם בירך ברכת שהכל אפילו בכוונה, הוא יכול להאמין לפני אכילתו שה' ברא את זה וגם הוא ממשיך להחיותו יש לו כוונה ונחת בדבר, יש להשי"ת רצון בעולמו, כאשר הדבר מונח לפני האדם, הרי זה מוכיח שאיכפת לה' מזה והוא רוצה בו, אלא שבפועל אינו מרגיש שום שינוי לפני הברכה או אחריה, ורואה יהודי את עצמו אחרי שאכל עם ברכה עדיין יש לו טעם והבנה בחומריות של העולם,

ברכה אחרונה, בורא נפשות וכדו' היא האמונה שגם עכשיו, עדיין יש במאכל והמשקה, חיות אלוקות זה כבר קשה להאמין, אחרי שנהנתי מה יש לי לברך, להגיד תודה שנהנתי? מלאתי רצוני? כן, אומרים לו תברך בורא נפשות וכו', לא רק שה' רוצה בעצם הבריאה, אלא יש לו

כוונה ותכלית גם עכשיו, והיא, שאני היהודי
אהנה בעולמו.²

יהודי חייב להאמין שלא רק שברא ה' את
עולמו אלא רצונו הוא שאני בנו אהובו אוכל
ואשתה, להקב"ה יש כוונה ורצון בהנאה שלי
[כמוכן לא מדובר ללכת אחרי חלק התאוה שבדבר³], זו
אמונה הרבה יותר עמוקה וקשה, והיא יותר
מחייבת, כי בעצם עלי להכיר בזה שאיני מיותר
פה בעולם, אלא אני כל העת בתפקיד, יש
להקב"ה כל הזמן רצון וכוונה עמוקה בעבודה
שלי, וממילא גם אם האדם לא ברך כראוי
ברכה ראשונה, וגם אפילו לא אכל כראוי, הרי
יש לו ההזדמנות, לתקן הכל על ידי ברכה
אחרונה בכוונה הראויה,

ובזה הוא גם זוכה שיהיה שולחנו של אדם
מכפר עליו, ושאלנו מה שייכות בין האוכל שלי
לכפרת עוונות, ולפי המבואר יש לומר שנוסף
להבנה הפשוטה שיש בקרבן בהמה, שיהודי

מתחרט על שעשה נגד רצון ה' ומקבל על עצמו
מעכשיו יותר לא לחטוא, שהיהודי מבין איך
איבדתי את הדעת להתנהג כמו בהמה, איך
נפלתי לעבירות כי שכחתי מה' ושב על כך.

אבל בדרגה עמוקה יותר מוכן יותר שיהודי
משיג מכח בית המקדש המאיר לאדם הדעת
לחשוב ולהתבונן בשורש החטא והוא: שלא
ידע שהשי"ת הוא 'בורא נפשות רבות' וכו' היינו
שלא הבין שיש להקב"ה כזו נחת רוח מכל
תנועה ותנועה, מעצם החיות של היהודי בעולם,
כאשר מבין זאת הרי ממילא שב בכל ליבו
וזוכה מעתה לתקן מעשיו לפי הכרה הזו שכל
פעולה שלו יקרה וגדולה מאד בעיני הבורא.

סיכום: עת האוכל הוא זמן לחיזוק אמונת אומן,
בפרט על ידי הברכות שלפניה ואחריה
שהאדם מודה לבוראו ומאמין שה' חפץ בו
ובהנאותיו.

³ וברור שאין ליהודי לחפש אחר הנאות עולם הזה חלילה, אלא
שאין זה סותר למדובר כאן, ויותר מזה, כי המדובר כאן הוא עבודה
שמגיעה לפני עבודת הפרישות, כי אם לא ידע מה רצון ה' איך
להשתמש בעולם הזה כיהודי, לא ידע גם איך לפרוש מהעולם
כיהודי.

² ובזה גם מתבאר היטב הסיבה אם לא נהנית, היינו לא שבעתי או
לא הרוויתי את צמאוני [כגון אכילה פחות מ'שיעור'], אינני מברך
לאחריה כי לא נהנית, ולכן גם אם עבר שיעור זמן עיכול המזון
הפסיד הברכה, שכבר עברה התועלת והתכלית של כוונת הבורא
שיהנה, כי הרי הוא כבר שוב רעב.